

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของประเทศ ที่มีคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ชีวิตของมนุษย์ผูกพันอยู่กับป่าไม้อย่างใกล้ชิด ประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากป่าไม้มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์ทางตรงของป่าไม้คือ เป็นปัจจัย 4 ในการดำรงชีพ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ทั้งนี้ป่าไม้ยังให้ประโยชน์แก่มนุษย์ในการเป็นแหล่งพลังงานเชื้อเพลิงที่ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย เพราะพืชทุกชนิดตั้งแต่ตระกูลหญ้า ไม้พุ่ม ไม้ใหญ่สามารถนำมาทำเป็นเชื้อเพลิงเพื่อให้ความร้อนได้ทั้งนั้น พลังงานจากไม้ที่นำมาใช้ในลักษณะของฟืนนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหลายด้านเช่น การหุงต้มอาหาร การให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ตลอดจนการใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มาโดยตลอด จึงกล่าวได้ว่าป่าไม้ให้คุณประโยชน์ทางตรงต่อมนุษย์มากมายหลากหลายด้าน ในขณะที่เดียวกันป่าไม้ยังมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในทางอ้อมและมีคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ กล่าวคือ ป่าไม้ช่วยให้ฝนตกตรงตามฤดูกาล ป้องกันลมพายุ ลดความรุนแรงของน้ำไหลบ่า ป้องกันการพังทลายของหน้าดินที่เกิดจากกระแสน้ำไหล ตลอดจนทำให้เกิดความชุ่มชื้นแก่หน้าดินและอากาศ ป่าไม้จึงเป็นระบบนิเวศที่มีความซับซ้อนสูง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าป่าไม้นั้นได้ให้คุณประโยชน์ทางอ้อมมากกว่าทางตรงเสียอีก (นิวัต เรืองพานิช, 2536)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นป่าไม้ที่มีคุณค่าและคุณภาพ โดยเฉพาะป่าไม้ทางภาคเหนือจัดว่าเป็นป่าฝนเขตร้อน ลักษณะที่โดดเด่นของป่าบริเวณนี้คือ ปริมาณ และคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพ และพันธุกรรมที่ประกอบขึ้นมา (เสนห์ จามริก และคณะ, 2536) ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน โดยสภาพทั่วไปจึงมีป่าไม้นานาชนิดปกคลุมอยู่มาก พื้นที่ราบจะมีกระจัดกระจายเป็นหย่อม ๆ อยู่ระหว่างหุบเขาและเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำ ลำธารหลายสาย มีสภาพอากาศหนาวเย็นพืชพรรณที่พบจากป่าบนที่สูงจะแตกต่างกันไปตามระดับความสูง ซึ่งมีทั้งป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าดงดิบ จึงนับได้ว่าพื้นที่ทางภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงและมีผืนป่าขนาดใหญ่ โดยจากพื้นที่ทั้งหมดของภาคเหนือตอนบนจำนวน 65.68 ล้านไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าจำนวน 44.20 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ

67.30 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนบนทั้งหมด (วรรณพร บุญรักษา, 2529) แต่พื้นที่ป่าทางภาคเหนือ ได้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากประชากรที่เพิ่มขึ้นและความต้องการใช้พื้นที่เพื่อทำการเกษตร จึงมีการบุกรุกแผ้วถางและเผาป่า นอกจากนั้นแล้วประชาชนในภาคเหนือ ยังพึ่งพาทรัพยากรจากป่าไม้รูปแบบของ ไม้พื้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานเชื้อเพลิง โดยการใช้ไม้พื้ของภาคเหนือ นั้น แบ่งตามกิจกรรมหลักที่ใช้ได้เป็น 2 ประเภทคือ การใช้ในครัวเรือน กิจกรรมที่ใช้มีหลากหลายรูปแบบที่เป็นกิจกรรมหลักได้แก่ การประกอบอาหาร การผิงไฟกั้หนาว และก่อไฟไล่แมลง เป็นต้น และอีกประเภทหนึ่งคือการใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งอุตสาหกรรมที่สำคัญทางภาคเหนือในอดีตคือ อุตสาหกรรมโรงบ่มใบยาสูบ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ไม้พื้ในปริมาณสูงกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ กล่าวคือในปี พ.ศ.2520 พบว่ามีการใช้ไม้พื้เพื่อกิจกรรมโรงบ่มยาถึง 30,997 ลูกบาศก์เมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 2.93 ของปริมาณพื้ที่นำออกจากป่า ใช้ในกิจการรถไฟ 22,809 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 2.15 ของปริมาณพื้ที่นำออกจากป่า และกิจกรรมยางพารา 4,385 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของปริมาณพื้ที่นำออกจากป่า นับได้ว่า โรงบ่มใบยาสูบ ใช้พื้ในปริมาณที่สูงและส่วนใหญ่โรงบ่มใบยาสูบจะอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย (ชวลิต อรุณีพัฒน์พงศ์ และ ทรงศักดิ์ วิทยาอุดม, 2521) แม้ว่าในปัจจุบันการใช้ไม้พื้ในอุตสาหกรรมบ่มใบยาสูบจะลดลงมากและมีพลังงานรูปแบบอื่นเข้ามาทดแทน แต่ความต้องการใช้ไม้พื้ในครัวเรือนยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในชุมชนบนพื้ที่สูง

พื้ที่สูงทางภาคเหนือตอนบน มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันสามารถจำแนกได้เป็น 6 เผ่าใหญ่ ๆ ได้แก่ กระเหรี่ยง แม้วหรือม้ง มูเซอ เย้า อีเก้อ และลีซอ ที่มีจารีตประเพณี วัฒนธรรม และแบบอย่างการดำเนินชีวิตเป็นของตนเอง (สุรเด่น สัตยญาจ, 2529) ชาวเขาเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการยังชีพในทุกด้าน โดยเฉพาะการนำไม้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและการประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น นับตั้งแต่การนำไม้มาทำพื้หุงต้มอาหาร การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การก่อไฟเพื่อไล่แมลง การก่อไฟเพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ฤดูหนาวซึ่งสภาพอากาศจะมีความหนาวเย็นมาก ประกอบกับประชากรมีฐานะยากจนไม่สามารถพึ่งพาพลังงานด้านอื่นทดแทนได้ ทั้งยังเป็นพื้ที่อยู่ห่างไกล จึงเกิดการขาดแคลนเครื่องนุ่งห่มและระบบสาธารณสุข โภคพื้พื้นฐาน ประกอบกับสภาพแวดล้อมของพื้ที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ไม้พื้เป็นอย่างมาก ดังนั้นแหล่งที่หาไม้พื้ของชาวเขามาจากป่าธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน และจากพื้ที่ถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย ลักษณะการเก็บคือจะตัดไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1-3 นิ้ว โดยตัดเป็นท่อนตามความยาวประมาณ 80-100 เซนติเมตร ใส่กระชุงหรือตะกร้าสะพายหลัง ก็สามารถมีไม้พื้ใช้ไม่โดยไม่ได้อื้อ เป็นการประหยัดต้นทุนและค่าใช้จ่ายลงไปได้ จากการสำรวจการใช้ไม้พื้ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2525 โดยกรมประมงสงเคราะห์ พบว่า ประชากรชาวเขา ใน 6 เผ่า นั้น ชนเผ่าที่มีการใช้ไม้ฟันและถ่านต่อปีต่อครอบครัวมากที่สุดตามลำดับคือ เข่า 53.76 ลูกบาศก์เมตร ม้งหรือเมว 43.5 ลูกบาศก์เมตร ลีซอ 42.17 ลูกบาศก์เมตร มูเซอ 39.64 ลูกบาศก์เมตร อีโก้ 29.99 ลูกบาศก์เมตร และกะเหรี่ยง 20.51 ลูกบาศก์เมตร ไม้ที่นิยมนำมาทำฟันมากที่สุดคือ ก่อ ทะโล้ และสน เป็นที่น่าสังเกตว่า ครอบครัวชาวเขาจะไม่นิยมนำถ่านหรือเชื้อเพลิงอย่างอื่นในการใช้สอยนอกจากฟันอย่างเดียว ซึ่งแนวโน้มของเนื้อที่ป่าทางภาคเหนือลดลงทุกปี แต่ความต้องการใช้ไม้ฟันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนไม้ฟันในการสอยเป็นพลังงานเชื้อเพลิงในอนาคตได้

พื้นที่หมู่บ้านห้วยลึก ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนบนพื้นที่สูง ที่มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาที่มีความสลับซับซ้อนต่อเนื่องกับที่ราบเชิงเขา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 1,824 เมตร พื้นที่ป่าโดยรอบชุมชนส่วนมากเป็นป่าสนเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังผสมสน และป่าดิบเขา พันธุ์ไม้ที่พบมากที่สุดคือไม้ตระกูลก่อและสน มีประชากรอาศัยอยู่ทั้งสิ้น จำนวน 53 ครอบครัว จำแนกเป็นประชากรเผ่ามูเซอ จำนวน 20 ครอบครัว และประชากรชนเผ่าลีซอ จำนวน 33 ครอบครัว (นิคม ปัญญากรสกุล, 2552) ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่สูง อากาศหนาวเย็น ทั้งยังเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกล ลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว จึงเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรจากป่าไม้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในทุกด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการตัดไม้หรือเก็บไม้ในรูปแบบของไม้ฟันเพื่อเป็นพลังงานเชื้อเพลิงในครัวเรือน การให้ความอบอุ่นในฤดูหนาว และใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น กล่าวคือ ชุมชนมีการใช้ไม้ฟันเป็นพลังงานหลัก โดยไม่มีการใช้พลังงานทางเลือกอื่นๆ เข้าเสริมหรือทดแทน ดังนั้นจึงต้องมีการนำไม้จากแหล่งต่าง ๆ ซึ่ง แหล่งของไม้ฟัน ส่วนใหญ่ได้จากป่ารอบ ๆ หมู่บ้าน ต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นอยู่ตามทุ่งนา และจากต้นไม้อตามหัวไร่ปลายนา ซึ่งระยะทางในการหาเก็บไม้ฟันไม่เกินรัศมี 20 เมตร จากจุดเดิมที่เคยเก็บหาไม้ฟันก็สามารถหาไม้ฟันได้อย่างเพียงพอกับความต้องการใช้ในแต่ละครั้ง (จะเจอะ จะกะปี สัมภาษณ์ตุลาคม, 2552) และช่วงที่มีการนำไม้มาใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้นที่สุดในรอบปีคือ ช่วงเทศกาลประเพณีทำบุญ ขึ้นปีใหม่ หรือการกินวอ ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดถือกันมานาน โดยชาวเขาทั้งเผ่ามูเซอและลีซอต่างยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเคร่งครัด การกินวอจะมีขึ้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคมของทุกปี ใช้ระยะเวลา 1 เดือน ซึ่งภายใน 1 เดือนจะมีการกินวอใหญ่ 4 วัน ในระหว่างนี้ทุกคนในหมู่บ้านจะไม่ประกอบกิจกรรมใด ๆ แม้กระทั่งการตัดฟัน ดังนั้นจึงต้องมีการจัดหาและเตรียมการไว้ก่อนที่การกินวอจะมาถึง และประการสำคัญคือ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมนั้น ไม้ฟันที่นำมาใช้

ในช่วงเทศกาลกินวอดต้องเป็นไม้ใหม่เท่านั้น ดังนั้นทุกครัวเรือนจะต้องออกหาไม้ฟืนเพื่อเตรียมไว้ใช้ให้เพียงพอตลอดเทศกาลกินวอด

เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ปริมาณความต้องการใช้ไม้ฟืนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แม้ว่าปัจจุบันชุมชนมีการพัฒนาด้านระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะไฟฟ้า แต่ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับยากจน จึงไม่สามารถพึ่งพาพลังงานไฟฟ้าทดแทนพลังงานจากไม้ฟืนในรูปแบบอื่นๆ นอกจากการให้ความสว่างในยามค่ำคืนเท่านั้น ดังนั้นชุมชนจึงยังมีความจำเป็นอย่างมากในการพึ่งพาพลังงานเชื้อเพลิงจากไม้ฟืนเป็นส่วนใหญ่ ก่อให้เกิดการเข้าไปเอาไม้มาทำฟืนเพื่อใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ทั้งในลักษณะของการเก็บไม้แห้ง ไม้ยืนต้นตาย หรือแม้กระทั่งการตัดฟืน เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองต่อความต้องการใช้อย่างเพียงพอ ในขณะที่เดียวกันชุมชนยังต้องพึ่งพาประโยชน์ของป่าไม้ในทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เพื่อใช้น้ำในการบริโภคและเพื่อการเกษตรกรรม แต่การใช้ประโยชน์จากป่าดังกล่าวยังไม่มีการควบคุมการเข้าถึงและนำเอาทรัพยากรป่าไม้มาใช้ประโยชน์ จึงทำให้มีการนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ในรูปแบบไม้ฟืนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการปลูกทดแทน ในขณะที่เดียวกันชุมชนเริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนไม้ฟืนเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการหาไม้ฟืนมากขึ้นและต้องเดินทางในระยะทางที่ไกลขึ้นจากเดิม จึงจะได้ไม้ฟืนในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ ฉะนั้นหากชุมชนยังไม่มีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรในปัจจุบันแล้ว อาจส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้มีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง เกิดการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศป่า และเริ่มเกิดการขาดแคลนไม้ใช้สอยในการประกอบกิจวัตรประจำวันขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน

จากปัญหาการใช้ทรัพยากรดังกล่าวประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ส่งผลต่อปริมาณการใช้ไม้ฟืนตามไปด้วย แต่ในขณะที่ทรัพยากรมีจำนวนเท่าเดิมหรือลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ในด้านการใช้ประโยชน์จากไม้ฟืนนั้น ชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากไม้ฟืนอย่างไร ชุมชนมีรูปแบบและกระบวนการในการจัดการไม้ฟืนอย่างไร รวมถึงชุมชนได้คำนึงถึงการใช้อย่างยั่งยืนเพียงใด เพื่อจะได้เป็นแนวทางการจัดการที่เหมาะสมมาใช้กับชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชนอื่นๆ เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์และการจัดการให้เกิดความยั่งยืน อันเป็นบทพิสูจน์ของคนอยู่กับป่าในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากไม้ฟืนของชุมชนบ้านห้วยลึก
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการจัดการไม้ฟืนของชุมชนบ้านห้วยลึก

3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการไม้พื้กันอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านห้วยลึก

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ของชุมชนบ้านห้วยลึก ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยประชากรเผ่ามูเซอ จำนวน 20 ครัวเรือน และประชากรเผ่าลีซอ จำนวน 33 ครัวเรือน รวมประชากรอาศัยอยู่ทั้งสิ้น จำนวน 53 ครัวเรือน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.2.1) บริบทชุมชน

1.3.2.1.1) ลักษณะทางกายภาพ

- ลักษณะทั่วไปของชุมชน
- สภาพภูมิอากาศ
- ลักษณะการตั้งบ้านเรือน
- การติดต่อกับชุมชนภายนอก

1.3.2.1.2) ความเป็นมาของชุมชน

- ประวัติของชุมชน
- ที่ตั้งของชุมชนและกลุ่มคนในชุมชน
- การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอดีตและปัจจุบัน

1.3.2.1.3) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

- เศรษฐกิจและสังคมชุมชน
- ระบบการผลิตของชุมชน
- การปกครอง
- วิถีชีวิต วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ท้องถิ่น
- สภาพครอบครัวและเครือญาติ

1.3.2.2) การใช้ประโยชน์จากไม้พื้

1.3.2.2.1) ข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนของประชากรตัวอย่าง

1.3.2.2.2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจครัวเรือนของประชากรตัวอย่าง

1.3.2.2.3) การใช้ประโยชน์จากไม้พื้ของชุมชนบ้านห้วยลึก

1.3.2.3) รูปแบบและกระบวนการจัดการไม้พื้ของชุมชนบ้านห้วยลึก

1.3.2.3.1) รูปแบบและกระบวนการจัดการตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม

1.3.2.3.2) รูปแบบและกระบวนการจัดการตามแนวทางป่าชุมชน

- 1.3.2.3.3) รูปแบบและกระบวนการจัดการ โดยอิงระบบสิทธิหน้าหมู่บ้าน
- 1.3.2.4) แนวทางการจัดการ ไม้พื้กันอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านห้วยลึก
 - 1.3.2.4.1) การจัดการ โดยอาศัยความรู้จากภายในชุมชน
 - 1.3.2.4.2) การจัดการ โดยอาศัยความรู้จากภายนอกชุมชน
 - 1.3.2.4.3) การจัดการแบบบูรณาการ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ไม้พื้ หมายถึง ไม้ที่ได้จากพื้นที่ต่างๆในป่า เป็นไม้แห้ง เศษไม้ปลายไม้หรือ ไม้ล้มขอนนอนไพร ที่ชาวบ้านนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันรวมถึงการประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

การใช้ประโยชน์จากไม้พื้ หมายถึง การที่ชุมชนท้องถิ่นมีความสามารถในการเข้าถึงที่จะนำไม้จากในป่ามาใช้ประโยชน์ในรูปแบบของไม้พื้ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงให้พลังงานความร้อน เพื่อการประกอบกิจวัตรประจำวันและใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

รูปแบบในการจัดการไม้พื้ หมายถึง วิธีการที่ชุมชนท้องถิ่นนำมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการ ไม้พื้ โดยอาศัย รูปแบบการจัดการตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม รูปแบบการจัดการโดยอาศัยพลังกลุ่มทางสังคมชุมชน รูปแบบการจัดการตามแนวทางการจัดการป่าชุมชน และรูปแบบการจัดการ โดยอิงระบบสิทธิหน้าหมู่บ้าน

กระบวนการจัดการไม้พื้ หมายถึง การดำเนินการและขั้นตอนที่ชุมชนท้องถิ่นนำไปใช้เพื่อแสดงถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการ ไม้พื้ โดยอาศัย กระบวนการใช้จารีตประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมดั้งเดิม ประกอบด้วย การจำแนกประเภทป่าตามความเชื่อ และการใช้จารีต ประเพณี วัฒนธรรม กระบวนการใช้พลังกลุ่มทางสังคมชุมชน ประกอบด้วย การกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับ การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนและ/ หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน การประชุมปรึกษาหารือระหว่างสมาชิก การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐ/เอกชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ กระบวนการจัดการตามแนวทางการจัดการป่าชุมชน ประกอบด้วย การจำแนกประเภทป่าตามแนวทางการจัดการป่าชุมชน การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ กระบวนการจัดการ โดยอิงระบบสิทธิหน้าหมู่บ้าน ประกอบด้วย การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชนผ่านกิจกรรม การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ เช่น การจัดชุดลาดตระเวน การจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ การจัดประชุมหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแจ้งข้อมูลข่าวสาร การปลูกป่าเสริม การจัดทำแนวป้องกันไฟป่ารอบพื้นที่ป่าชุมชน เป็นต้น

แนวทางการจัดการไม้พื้กันอย่างยั่งยืน หมายถึง การจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ไม้พื้กันอย่างยั่งยืน โดยอาศัยหลักการจัดการตามจารีตประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิม การอนุรักษ์ ป่าพื้ทรัพยากรป่าไม้ การจัดการป่าพื้ การส่งเสริมโดยรัฐ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ไม้พื้กันอย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved